

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

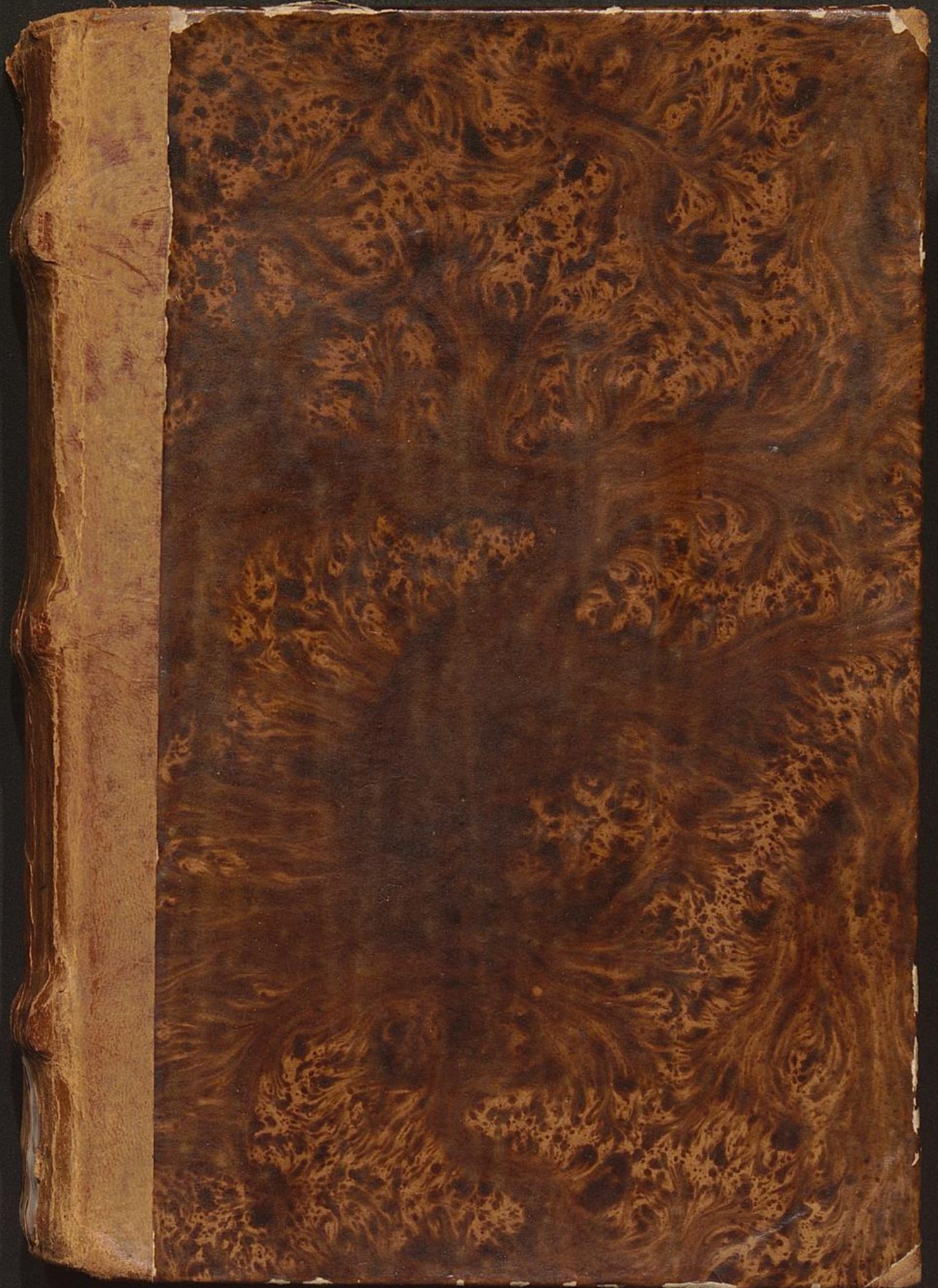
Vivat Rex Carolvs

Franz <I., Frankreich, König>

[Köln], 1519

VD16 F 2325

urn:nbn:de:hbz:466:1-34650

Th. 5974.

ERZBISCHÖFL.
AKADEMISCHE
BIBLIOTHEK
LEOSTR. 21
PADERBORN

Ἰωάννης Βασιλεὺς

Ἰωάννης Βασιλεὺς ὑποτάσσεται

VIVAT REX CARO LVS.

Ἰωάννης Βασιλεὺς ὑποτάσσεται

Det tibi dñs auxilium de sancto

Hermanni Nuenarij Comit̃s Inclyti epigramma,
in defectionem solis, & electionem
Caroli regis Romanor̃.

Delituit nuper coeli sub uertice Phoebus,
Occulitq; suum Dælius ipse iubar.
Emersit subito diuinum Cæsaris astrum,
Cunq; nouo redijt Cæsare Phoebus ouans.

Ergo hoc iam constat, quo pacto regnet uterq;
Phoebus apud superos, Cæsar in orbe regit.

¶ Eiusdem epigramma in Cæsarem &
Atlantem.

Magnus Atlas humeris gestare putat̃ olympum,
Quamuis Herculeæ sit releuatus ope.

Magnus item Cæsar terrarum sustinet orbem
Solut, & ex alto pectore cuncta gerit.

Fortior est igitur robusto Cæsar Atlante,
Ille capit socium, rennuit iste parem.

¶ Eiusdem ad Carolum regem Romanor̃
distichon.

Dent superi sanum te uincere Nestoris annos
Carole, iam nequeunt hi dare plura tibi.

SEQVNTVR

ORATIONES TREIS, QVARVM

prima a legatis regis Gallorū, p̄ fauore suo regi, Impetator designaretur, cōciliādo, ad principes electores Franckefurdiam est missa. Altera p̄ Generosum Comitem Hermannū Nuenarium, pro inuictissimo Carolo Ro. iam rege electo in Franckefurdien. comitijs extempore edita. Tertia exhortatoria ad eundem, auctore doctissimo uiro. LL. doctore Iacobo Sobio, Nobilibus apud Franckefurdiam iuentibus.

REVEREN

DISSIMI ILLVSTRISIME

que domini ac potentissimi principes, sacri Romani Imperij oculatissimi, ac sapientissimi electores, post summissam humilemque commendationem ac Salutem, Ioannes Dalbret Drocorum Comes, dominus aureæ uallis, Guillelmus genfier, dominus de Bonepet aurati, Equites Christianissimi Francorum regis ordinis, & Carolus guillart, præses senatus Parysiens. ipsius Christianissimi Regis Oratores, ab eodem prouinciam expressumque mandatum superioribus diebus acceperunt, commonefaciendarum cum omni reuerentia, ac debita ueneratione Reuerendissimarum, ac Illustrissimarum dominationum uestrarum, earundemque suppliciter obsecrandarum, atque obtestandarum, super quibusdam rebus, quæ ad communem Christianæ Reipublicæ utilitatem, honorem, gloriam, ac libertatem sacri Romani Imperij uidentur imprimis

A ij

57
pertinere. Cum itaq; exploratum habeant sibi facultatem suppetere non posse conueniendi Reuerendissimas excellentissimasque dominationes uestras, & iisdem in publico ac celebri omnium uestrum confessu (quemadmodum & sperauerunt & uehementer optarunt) publica oratione congrendi. Idcirco rogant, supplicant, obtestantur, ut tam ob reuerentiam, atq; honorem ipsius Christianissimi regis, quam suscepti muneris, ac deman datae sibi prouinciæ executionem sinere uelitis, immo si opus fuerit iubere in auspiciatissimo atq; foelicissimo uestro conuentu ita perlegi hasce admonitiunculas breui oratione contentas, ut omnibus audire liceat, ac liquide intelligere quæcunque in ipsis comprehenduntur. Eas nimirum præfati orationes ad Reuerendissimas excellentissimas dominationes uestras mittendas esse operepretium duxerunt, & cum omni humilitate, impensaq; uobis debite reuerentia, legendas offerre. Quas si liberali atq; ingenuo uultu, pro insita uobis incredibili, ac prope diuina bonitate atq; facultate admittitis, rem plane feceritis & omnium sententia, iudicioque probandam, & tam grauium tamq; excellentium principum gloriae & decori imprimis consentaneam. Reuerendissimi excellentissimi principes ac domini
Deus optimus maximus uobis, ac
secundis rebus uestris benignis
sime foelicissimeq; fauere
dignet, eademoq; sp tue
ri. Ex Confluen
tia quinta
Iunij.

Reuerendissimarum excellentissimarumq; ac potentissimarum dominationum uestrarum obsequētissimi atq; humiles obseruatores, Christianissimi Francorum regis Oratores ac Legati.

Vanto maiores nostri con-
filio, quanta in rebus gerē-
dis prouidentia excellue-
rint, quantam subsequen-
tium longo tractu saculo-
rum, uacaturæq; posterita-
tis ratiōem habuerint, uel
hoc uno liquidissime uo-
bis compertū esse reor Re-
uerendis. Illustrissimi do-
mini Excellentissimi ac potentissimi principes, q; subla-
ta omni discordiarum seditionumq; occasione, pacatum
ac tranquillum, p uiribus suis, Christiana Reipu. statum
relinquere curauerunt. Nunquam sane auspicius, nun-
quam fortunatius, nunquam melius, foeliciusue consul-
tum, p̄spectumq; fuisse Augustissimæ Imperatoriæ ma-
iestatis Culmini animaduertimus, q̄ ubi deligendi crean-
diq; Romani Regis, ac subinde Imperatoris potestas at-
que auctoritas, omnium principum Christianorū cōsen-
su, uobis septem uiris principibus credita est. Nunquam
enim cades immēsa, nunquam atrocissimæ strages, orbi
uniuerso defuerunt, q̄ diu inter procellas militares, turbi-
nesque bellicos, exercitui licuit Imperatorem designare,
qui sæpenumero, quem nuper, ut sibi iucundissimū atq;
gratissimum concordī suffragio delegerat, mox facto im-
petu iruens, maximo fauore, in acerbissima odia, leuissi-
mis plerunq; ex causis repente commutato, trucidare
non uerebatur. Sic Sergius galba, Sic Otto, sic Aulus Vi-
tellius, sic Alexander, sic pleriq; alij Ro. principes atq;
Imperatores, partim a suis, partim ab aduersariorū militi-
bus truculentissime cæsi, non sine magno totius Imperij
dedecore, atq; iactura occubuerunt. Cum itaque non sit
cōsiliū in uulgo, non ratio, non discrimen, non dilige-
tia, sapientissime cautum fuit superioribus sæculis, ut se-
ptem uirorum reato res ad paucos integritate, sapientia,

omni denique uirtute insignes deuolueretur, qui meritis ac
uirtutibus, iustissimo ac rectissimo prudentiae suae exami-
ne, accuratissime circumspectissimeque appensis, & pace,
& bello, idoneum ex omnibus principem designarent.
Vos inquam septem principes, qui ueluti septem triones
in caelo, reliquas splendore atque ordine stellas antecedunt,
ita uos in terris auctoritate, potentia, uiribus, consilio, ge-
nerositate, sapientia, non modo Germaniae, sed aliarum quo-
que gentium, periculis, ac principibus praelucetis. Nec in
hoc munere designandi Imperatoris uobis propediem
obeundo, ex animorum uestrorum candore, ac generositate,
uos quicquam admissuros plane intueor, quo maxima
de uobis apud omnes populos, ac caeteros orbis terrarum
principes, integritas aestimatioque minuatur. Grandem sa-
ne prouinciam, ac prope uiribus imparem mihi suscepisse
uideor, qui in tantum confessum magnis de rebus uer-
ba facturus prodij. Caeterum quia ueritatis oratio soluta
esse debet ac libera, per pauca de huiusmodi rebus elo-
quar, quae nec a ueritate abhorre, nec forsitan inuicun-
da uobis fore perspexero. Non solum Reuerendissimi
domini Illustrissimi Excellentissimi principes, Christia-
nitas, quae Europae sinu ambituque clauditur, sed Africa
& Asia tota, uniuersaque terrarum orbis, ac penitissimae illi-
us nationes, gentes, populi, in uos conuersi, tanquam in
sublimi quadam arce atque specula constitutos, intentis
oculis, arrectisque auribus adsunt, circumlustrantes ac ex-
plorantes, cui tantam rerum molem, cui totius orbis habe-
nas sitis credituri, quem tantae dignitati, tantisque admi-
nistrationibus praefecturi. Tantopereque de uestra omnes
integritate, uirtute, constantia singulari confidunt, ut il-
lum haud dubie uos augurentur Romanum Regem de-
signaturos, qui inter idoneos sit maxime idoneus, quique
uirtute ac fortuna caeteros omnes antecellat. Quae sane
duo, ad res splendide fortiterque gerendas, non tam com-
moda, quam necessaria esse uidentur. Virtus suis ipsa ui-

uiribus contenta, ex se quidem sola quæ plurimum, fortuna sine uirtute imbecilla, paræ admodum ac propemodum nihil potest. Altera uero alterius ope sic adiuuat, ut coniunctæ, arduissima quæque non modo aggredi, sed & facile perficere queant. Porro si recti animi, syncerique iudicii perpendiculo rem ipsam demetimur, etiam rationis, non affectionis examine stateraque uti uolumus, nemo tam socors, tamque a communi (ut aiunt) sensu alienus, qui non plane uideat Christianissimum Regem Franciscum, cæteris tam fortuna, quæ uirtute eximia præstare, nullumque esse penitus, qui tam expedite, tam efficaciter, quæ ipse possit, uel nutabundum ac ruinae proximum Imperium suis uiribus fulcire, uel socordia incuriaque maiorum iam lapsam erigere, uel ipsius maiestatem sublimitatemque depressam, in pristinam auctoritatem gloriamque restituere. De cuius regis fortuna, uiribus, potentia, quid nunc attinet dicere? quum uos ipsi satis superque exploratum habeatis, quantas militum copias, quantos exercitus, suis ipse sumptibus alere consueuerit, uestire, armare, ac plerumque socios uiribus hostium lacessitos, armis, uiris, equis, comitatibus iuuare, eisdemque quæ celerrime opitulari. Iam uero uirtuti ipsius quæ potest facundia, quæ oratio, par inueniri? Quomodo hac obsecro tempestate inter principes orbis terrarum reperias, qui sit ætate, uiribus, ingenio, potentia, opibus, strennuitate, diligentia, cum eo conferendus? Aut in quo tot eximiae dotes, atque ornamenta Imperatoriae dignitati excellentiaque consentanea inueniantur? Nullas profecto res ei deesse constat, quas ille Oratorum princeps Tullius optimo cuique Imperatori necessarias esse profiteretur, Scientiam rei militaris, uirtutem, auctoritatem, foelicitatem. Quanta enim est illius in tolerandis sudoribus, algoribusque tam diurnis quam nocturnis patientia? Quanta in aggrediendis periculis, quaque intrepida uirtus? Huius nimirum fortitudinem, robur, potentiam, ferocientes Heluetij, ab hinc paulo plus triennium

A iij

apud Insubres, collatis, ex improviso signis, nō tā cogno-
uere, q̄ admirati sunt. Qui incautum adoriri, & cum ex-
ercitu per insidias opprimere studentes, ab eodem paucis
admodū captis ac diffugientibus, magna uī atq; incredi-
bili uirtute oppressi fuere. Nec tamē in stragis reliquias
(q̄d per facile poterat) desequire, grassariq; perrexit. Sed ea
hūanitate atq; clemētia usus est, ut difficile dictu sit, utq;
hostes magis uirtutem eius pugnantes timuerint, an mā-
suetudinem uicti dilexerint. Nec facile discernas, belli
an pacis artibus melior. Quis est enim mortalium uel in-
compensandis prāmiandisq; militum laboribus, amico-
rumq; obsequiis, munificētiō ac largior? Quis in conci-
lianda externorum principum beneuolentia foelicior? in
eac; retinēda constantior, magisq; perseverans? Per pau-
ci admodum principes sunt, qui cum eo uel iam dudum
amicitiā non inierint, uel inire cupidissime non expeti-
erint. Neminem plane uestrum ignorare arbitror, quan-
to ipsum honore, quanta magnificentia Leo .P. M.
annis superioribus in Bononiam, alterni colloquiū gra-
tia admiserit, quantis muneribus, obsequiis, gratificatio-
nibus, cū eodem tunc Veneti certauerint. Cui sese suac;
ita deuouerunt, ut nihil sit tam arduum, tamq; difficile,
quod non eius causa parati sint aggredi, atque efficere.
Qua demum fati benignitate, qua foelicitate factum fu-
isse putatis, ut rex Anglus, superiore autumno, ex hoste
pniciosissimo, socius officiosissimus, ex inimico infestissi-
mo, suauissimus amicus, hoc animo, hac lege effectus sit,
ut patriam, opes, liberos, salutem denique propriam, re-
gijs obsequiis perpetuo addixerit. Singulis singula horū
suppetere & partim adesse uideas, in hoc uno affatim cu-
mulateq; cuncta cōire manifestissime iudices. Quis nā igitur
dubitare posset, huiusmodi principem maxime, ac
prāter ceteros idoneum ad suscipienda Imperatoriā di-
gnitatis moderamina, quā tametsi non posceret, quin po-
tius respueret ac refugeret oblata, ob tam praeclaras tamē

eius dotes ad ea suscipienda, plerisque alijs eadem sibi com-
mitti efflagitantibus, a uobis Reuerendissimi Excellen-
tissimi principes exhortandus compellendusque ueniret,
ac demum reluctans, obnitensque ad Imperatorum
fastigium protrahendus. Ad quod efficiendū & quam-
ocyslime præstandum, si non sua ipsius uaria uos, mul-
tipleque uirtus alicui ac permouet, inuitet saltem. Tum
uero id faciendum esse uobis persuadent grauissima dis-
crimina, religioni Christianæ impendentia, quibus (nisi
mature accurratur) omnia protinus pessum itura sunt.
Animaduertite quæso peniculatius, & ante oculos ue-
stros paulo accuratius proponite uelocissimam, truculen-
tissimamque Turcarum rabiem atque insaniam, qui
non contenti Asiam quammaximam, eandemque &
floquentissimam, & opulentissimam orbis terrarum par-
tem nepharijs, atque spurcissimis legibus suis iampridem
subdidisse, nihil hactenus a se actum arbitrantur, nisi Eu-
ropam (cuius iam superioribus annis bonam partem oc-
cuparunt) & totius Christianismi regna, prouincias,
agros, ciuitates, oppida, non modo spoliare ac diuexare,
sed etiam ferro ac flammis passim uastare, foedissimeque
depopulari pergant. Et quod est longe omnium miser-
rimum atque calamitosissimum, Christianam religionem
funditus euertere, suamque ac Belluinam introducere
moliuntur. Quis a uera religione? quis a pietate & diui-
no cultu tam auersus? quis tam clementia? quis tam huma-
nitatis expers? cui cum hæc tam atrocía in mentem ue-
nerint, non solum non commoueat animo, sed etiam
non toto corpore perhorrescat. Non est opus rei atroci-
tatem, quam foedissime in pleraque Christianorum oppi-
da atque urbes, effrenata Mahumetum licentia, insanique
cupiditas exercet, pluribus explicare, aut oculis uestris
subijcere, cum uos ipsi & a summo nonnunquam Pon-
tifici, & a plerisque alijs frequenter super his fueritis com-
monefacti. Quibus sane periculis quis uel celerius ob-

uiam ire, uel tãto furoris incurfus potentius, efficaciusue,
quam rex ipse Francus repellere coercereq; potest: Ne-
mo Reuerendissimi amplissimiq; principes in medijs flu-
ctibus, atq; procellis (nisi mentis inops) iam imminente
naufragij periculo, gubernatorem nauigationis ignarum
eligendum, & gubernandæ nauis præficiendum censet.
Nemo quum pleno Marte dimicandum est, & iam in-
structa acie congregiendum, quempiam scientiæ milita-
ris imperitum (ni modo desipiat) in ducem exercitus
optandum, assumendumue arbitrat. Viderunt cæteri
quid in quac; re diligenter cogitandum faciendumq; sit.
Ego (sic me Deus iuuet) nunq; mihi persuadere potui, ut
uos magna prudentia, magno consilio, maxima experi-
entia princeps quandoq; summam rerum cogitaueritis
eius manibus uenire tradendam, qui non fortunæ ac na-
turæ cõmodis, atq; animi dotibus oēs antecellens, optimi
semper Imperatoris munia foelicissime præstare possit.
Nec uobis præterea Reuerendissimi Illustrissimi prin-
cipes cæterisque Germaniæ proceribus nouum, atque
cuiquam inauditum esse debet, aliquot olim reges Fran-
cos nõ minore populi Germanici, quam sua ipsorum &
foelicitate, & gloria administrando sacro Imperio præfuis-
se, qui Germaniam templis, cœnobijs, & tam publicis,
quam priuatis ædificijs decorare, uarijsq; ac pretiosis mu-
neribus locupletare studuerunt. Quæ cum uulgo pro-
crita sint, ac prope omnibus peruia, ea consulto præterire
uolui, ne illorum inculcatione molestiam uobis afferre
uiderer. Hoc unum tamen nequaquam præterierim,
Franciscum regem, si Dei optimi maximi, ac uestro mu-
nere Imperij dignitatem adipiscitur, a maiorum suorum
præstantia uirtuteq; minime degeneraturum. Qui non
modo illam æmulari, uerumetiam (si qua fata sinunt)
uincere, contendet, dabitq; enixissime operam, ut neq; in
eo (superis adiuuantibus) Augusti foelicitas, neq; Titi
humanitas, neq; bonitas Neruæ, Troiani probitas atq; iu-

sticia, Constantini religio, Theodosij pietas, Caroli co-
gnomento magni rerum fortiter magnificeq; gestarum
gloria, incredibilisq; liberalitas atq; magnificentia ab aliq;
desyderet. Non utiq; ignorat mores, naturaq; Germanici
populi, qui est libertatis suae appetentissimus, eiusq; tuen-
dae ac retinendae studiosissimus atq; acerrimus uindex. Tã
profecto aberit ut eam minuat, profliget, eripiat, ut uel
eandem sp̄ augere amplioremq; reddere conetur. Eocirca
non solum Germanicae libertatis assertor erit ac propaga-
tor, uer̄ etiam subditos omneis regia semper benignitate
fouebit, & paterna quadã indulgentia ita complectetur,
ut omnes aliquando Germani foelicissimum illum sibi di-
em iudicent illuxisse, quo non tam humanis suffragijs, q̄
diuina quadam sorte tantum Imperatorem, ac patrem pa-
triae nacti fuerint. Ne sane quicquã est, quod Germani
Francor̄ amicitiam, coniunctionemq; uel respuere de-
beant, uel auersari, qui & natura, & consuetudine, & disci-
plina sunt omniũ mortalium lenissimi atq; mitissimi, qui
se quoq; Germanis & hospitalissimos semper exhibue-
runt, & amicissimos, si quando negotiationis, uel com-
mertij causa peregrinantes ad illos diuerterunt. Quineti-
am Germanor̄, Francor̄q; unam olim fuisse Rempub-
licam, alterosq; ab alteris mutuan traxisse originem, &
antiquitates uestrae testantur, & nomina quondam ue-
stris urbibus indita, quae in hodiernum usq; diem super-
sunt, manifestissime indicant. Hinc Frãconia antiquissima
florētissimaq; p̄ria. Hinc Frãckofordia de Frãcor̄ noie
appellata, celeberrimũ totius Germaniae emporiũ, oppi-
dũq; & nobilissimũ & augustissimũ. Multoq; iã & no-
bilius, & augustius ex tãtor̄ principũ, & p̄cer̄ gl̄iosissi-
mo foelicissimoq; cõuẽtu, designandi eligendiq; Roma-
ni regis gr̄a facto, Proinde Reuerendissimi amplissimi-
q; dñi Illustrissimi ac potētissimi p̄cipes, si hũanis rebus,
si cõi oĩm salutĩ consultũ eẽ uultis, si imminẽtia Ch̄rianae
pietati discrimina penitus amoliri, si honorẽ uestrũ, decus,

amplitudinem, famam, gloriam, tueri, conseruare et imi-
tareque expetitis, et in posteritatem transmittere. Si Impe-
rii fines, atque ditionem propagari, si optimo cuique morem
gerere, atque gratificari percupitis, quod auspiciatum, bea-
tum, bonum, faustum, foelixque sit & uobis, & uniuersae Reip.
Christianae, Christianis, regem Franciscum, regem Ro-
manum designate, consalutandumque Imperatorem com-
muni suffragio decernite. Vestra porro laus, neque tenuis,
neque obscura erit. Hoc ciuitates, hoc populi, hoc princi-
pes (paucis forsitan exceptis) non loquuntur modo, ue-
rum etiam personant Franciscum regem dignum esse
Imperio, & ita dignum, ut nullus eo dignior hac tempe-
state reperiat. Nihil utique ab eo immaturum, nihil prope,
nihil asperum formidandum est. Omnia seria, cuncta gra-
uia, & quasi ipsa Respub. iubeat auguranda sunt. Cura-
bit, enitetur, efficiet ne uobis desint & fortia facta, & sal-
tem uobis atque Imperatori digna consilia. Bonam parte-
rem geret ex consilio & sententia uestra. Nec eum alio-
qui immutatura est fortunae amplitudo, nisi ut prodesse
tantum possit, ac uult uobis, ac populo Germanico pro-
spiciet, & ueluti praesens ac tutelare quoddam numen, ab
omni periculo tueri liberareque conabitur. Sua perficiet
opera, uiribus, consilio, diligentia, ut nihil unquam a uo-
bis gestum fuisse auspiciatus, gloriosius, foelicius mox in-
telligetis, quam eum regem Romanum designasse. Qui
omni cura, studio, industria elaboraturus est, ut tutam omnem
ex parte, ac tranquillam fortunam cum populis atque
ciuitatibus uestris foelicissime trahatis. Ut ue-
stram denique, ac uestrorum salutem suo
ipsius ac proprii capitis discrimine
liberam ab omni assaultu perni-
cieque hostili prospere &
foeliciter tueatur. No-
nis Iunij. M.
D. XIX.

ORATIO AD

REVERENDISS. ET ILLUSTRIS

simos principes electores, edita per genero-
sum Comitem Hermannum Nue-
narium in ipsis comitijs

regis Romanorū,

p. Inuictiss. &

Christianiss.

Carolo Ro.

rege ele-

cto.

I DE IM

PERII MAIESTATE,
de gloria, de honore concertan-
tibus, aliena laudatiōe uehemē-
ter opus esse perspicerem, O Il-
lustriss. atq; potentissimi Ger-
maniae principes, ac Ro. Impe-

rii electores, profecto omnem meam industriam, omnes
ingenij uires ad hoc iam dudum contulisse, ut accumu-
latis & congestis undiquaq; laudibus, Carolum inuictis-
simum Hispaniarum regem, a me diligenter uobis com-
mendatum sciretis. Non enim adeo omnem prorsus di-
cendi rationem a nobis alienam esse putamus, ut, si de
Carolo rege dicendum sit, aut defuturas nobis res, aut uer-
ba metuere possimus. Quocirca uos obnixè rogo prin-
cipes illustriss. ut adulescentiæ nostræ aliquid conceda-
tis, simulq; illud, quidquid est a me commissum apud
uos audacius forte q̄ ista ætas, & conditio mea tulerit, id-

B

ipsum meo in patriam summo adfectui, & singulari erga
Carolus regem, illiusque diuinas uirtutes amori condō-
netis. Quis enim non optimo iure succenseat, laudari cer-
nens apud uos summo cum artificio, ac praeferrī eos, qui
nihil unquam in uos beneficij contulerunt? Illum uero,
cuius extant in uos pulcherrima, atque praclarissima stu-
dia, passim contortis, obliquisque dictis traduci? Cum hūc
potissimum uobis commendari, ac a uobis unice & coli, &
obseruari oportuit. Nam quē hoc tempore in tota Asia,
aut Europa regnare creditis, tanto popularium cōsensu,
tanto complausu omnium nationum, tāta cum imperij
& dignitate, & amplitudine? Aut quem in toto orbe ter-
rarū regem esse existimatis, de quo uel materia amplior, uel
historia ad immortalem gloriam excitandam copiosior
suppetat? quamque nec aemulus extenuare, nec orator sua
eloquentia magnificare possit? Nos autem longe diuer-
sum ab his sentimus, qui decorem principis in laudatio-
ne constituunt. Immo maxime indecorū reputamus, si
quis exquisitis rhetorū flosculis, se id consequuturū spe-
ret, quod non nisi excellentissimis uirtutibus, & clarissi-
mis ingenijs, peruium semper patuit. Namque illos ma-
xima laude, ueraque gloria excellere ducimus, quos non
eloquentia rethorū, non conflata ab oratoribus praeco-
nia commendarunt, uerum quos egregia facinora, & ex-
imia res gestae apud mortales extollunt, atque illustrant.
Hac est uerissima (ut ille summus orator putat) qua ad
superos itur uia. Hac prisca illi uiri fortissimi certatim con-
tenderunt, atque in tantum profecerunt, ut illis tum saecu-
lis immortales honores, diuinosque cultus meruerint.
Est & altera uia multum etiam ad imperium acquiren-
dum, & retinendum necessaria, gratia uidelicet, ac fauor
Po. Ro. qui in deligendo principe, per se saepe pluri-
mum ualuit. Ipse enim uirtutes, & si solae satis muni-
tum ad petendum principatum iter ostendant, tamen si
gratia fulciantur, uix unquam repulsam habituras existi-

mo. Hæc quoties ipse mecum memoria repeto, non pos-
sum nõ uehementer admiratione duci, ita, ut per beatum
iudicem Carolum regem, in quo nihil natura neglexe-
rit, quod ad corporis, ac animi foelicitatem pertineat. In
hoc enim adeo conferta, & cumulata sunt omnia cū cor-
poris, tum animi bona, ut neq; priorẽ agnoscat, neq; ad-
mittat parem. Quibus de rebus, si ante conspectum ue-
strum plenum & auctoritatis, & grauitatis, ipse uerba fa-
cturus essem, pertimescerem sane, ne me in ipso oratio-
nis medio cursu, copia rerum obrueret. Atque ita obrue-
re necessarium fuerit. Mihi uero animus nunquam fuit
Illustris. principes, ut Carolum regem (cuius uobis ex-
ploratae sunt, & compertae uirtutes) apud uos laudare
uellem. Neq; enim tam sum excors, ut non intelligam
hunc locum, & hæc tempora, aliud longe maius, ac di-
gnius quiddam exoptulare, id quod a principio & di-
xi, atque professus sum. Ac etiam nunc libere & inge-
nue fateor, non licere cuiquam habere comitorum eius-
modi rationem, ut in laudatione cuiusquam uersari pa-
trum uoluntates, ac sententiam Senatus ab oratoris de-
liberatione pendere credat, quasi non magis ad fortia fa-
cta, quam egregia, & bona uerba spectare oporteat.
Vnde postquam uestrum istud amplissimum, ac illu-
strissimum collegium, septenaria perfectione absolu-
tum, diuina prouidentia, ad futuri Romani Regis ha-
benda comitia, Franckefurdium conuocatum est, ut
uniuerso orbi Christiano, suo capite iam dudum orba-
to, ueluti quendam solem terris, adsignare debeat prin-
cipem, profecto non est, ut dubitare quispiam possit;
quin uobis abunde omnia superfluant, quæ ad abso-
lutissimam sapientiam, animorum constantiam, æqui-
tatemque requiruntur. Ita, ut nullo monitore, quan-
tumuis etiam ingenij, aut eloquentiæ facultate præ-
stanti, sed sola uestra prudentia freti, eum sitis Regem

Ro. uestris suffragijs declaraturi, quē ad id muneris ob-
eundum, sufficere cognoueritis. Nec ego sum usq; adeo
perfrictæ frontis, aut proculcati pudoris, ut præscribere
uobis, quem uos eligere debeat, temere præsumam, aut
quenq; ita uobis proponere audeam, ut in eo deligendo,
non multo plus uestris acerrimis iudicijs, q̄ meæ opinio-
ni concedendum putem, Tametsi multis sane argumen-
tis, haud obscure probare possum, Carolum Regem,
omnibus, qui in hunc usq; diem a uobis imperium peti-
erūt, non modo uenire præferendum, uerum etiam com-
petitorum a uobis nullam omnino rationem esse habendam.
Quidquid enim isti sibi utcunq; usurpant, hoc ille
summa cum æquitate possidet. Et ut paucis multa con-
cludam. Solus hic, omnium ante se regum foelicitatem
ex æquo superare uidetur. Non modo quæ ei a natura
insunt, uel ex industria, & exercitatione prouenerunt,
uerum etiam hæc quoq; res, quæ tantum ex arbitrio for-
tunæ, ut uulgus putat, seu fatorum, ut philosophi opinantur,
dependent, hæc omnia tam peculiaria habet, ut non ei
collata, sed cum eo nata fuisse uideantur. Cum hoc si opti-
mos quosq; conferre libet, comperietis magnam obscuri-
tatem clarissimos alioqui uiros, huius splendore obiecto,
contracturos. Cedat opibus & diuitijs Chroesus, Cedat
prudencia Philippus, Alexander prosperitate, potentia
Xerxes, magnanimitate Leonidas, liberalitate Agesila-
us, gratia Alcibiades. Ea propter neminem existimo fore,
qui huius augustissimi imperij molem, tam facile ex-
collere, collapsum uero, ac iam foedari coeptum, tam po-
tenter restaurare, in angulos Germaniæ coarctatum, tam
longe lateq; propagare possit. Quis enim nesciat quan-
tas militum copias, tam pacis, q̄ belli temporibus para-
tas semper habere consueuerit? Quantam etiam, & q̄ nu-
merosam classem, tum in Mediterraneo mari, tum in occi-
dentali Oceano constituerit? quibus nō magis sua ac so-
ciorum regna, q̄ totam ipsam Christianam Rempub. ab

incurſa barbarorū & hoſtium, ſtrenuiſſime tutatur. Atq; hoc ſolo nomine uel maxime commendandus, quod publicam ſalutem, ſuo periculo ſemper antepoſendam duxerit. Qua in re quanta moſticia ac temperantia ſemper uſus ſit, ex hoc conſyderare poteſtis, quod in tanto ſumptu circa curam præſidiorū, & copiarū, nemini incolarum importune moleſtus eſt. Neq; ita agit, ut illi, qui paganorū, ac uillanorū ſuorū ſudoribus, & ſanguine, militū rapacitatē, libidinē, ingluuiemq; q̄tannis explent, & heu dictu miſerabile, plus ipſi calamitatis, & nocuenti ſuis ſubditis inferunt, q̄ uel inſenſiſſimi hoſtes excogitare, nedum inferre, poſſent. Sed noſter hic, ſine ſuorū iactura, ſine priuatorū magno incōmodo, e regijs uectigalibus ſtipendia militibus copioſe ſuppeditat. Satis locupletem ſeſe exiſtimans, ſi ſui penuria, & calamitate non opprimantur, ſatis foelicem, ſi ſuos ab inſoeliciffima tyrānide defendat. Nolo ego hoc loco recensere egregiam illam corporis habitudinē, ac illa pulcherrima naturæ lineamenta, quæ hunc plane coarguunt uere Germanicum illum ſplendorem referre. Nolo inquam recensere illa tam uulgata, & ferme proſtrita, ne ueſtris auribus plus iuſto moleſtus ſiam, ea inculcans atq; in medium proferens, quæ etiam gladiatoribus, & athleticis communia ſunt. Tamen hoc unū breuiter admonere operapretium eſſe duxi, hanc ſcilicet ætatem, & has uires, quæ huic natura largita eſt, tolerādīs ſudoribus, algoribus, uigilijs, alijsq; incommodis accommodatiſſimam eſſe. Partim etiam ut uos commonerem impudentiſſimi cuiuſdā hominis, nuper gallica legatione functi, ad Eburonum ciuitatem prouinciāq; qui, ſiue ex mandato ita dixerit, ſiue gallicam leuitatem, impudentiāq; coercere nō potuerit, in huius noſtri Illuſtriſſ. & Inuictiſſ. regis contumeliā, nihil aliud cum adferre potuiſſet homo ſceleratus, q̄ quod ſatis contumelioſe regulum appellauit, ſtatura forte puſillum ſugillans, quaſi uel id uitium cen-

feri possit, si uere obijciatur, aut mox pusillus sit, qui non
æquauerit corpore cyclopem. Sed facessat temerarius ho
mo cum sua gallica leuitate, nos sat magnum eum iudi
camus, quem maximi quicq; maiorem sese fateri cogun
tur, & si idipsum forte inuitissimi faciant. Non debet eti
am uos commouere, q; toties per cuniculos oppugna
tur **Carolus rex**, quasi qui nondum fortunæ uices exper
tus sit. Illi enim constanter adfirmant, imperium decernē
dum non fore ei, qui belli discrimina, & euentus iniquissi
mos, dubiosq; lubricę fortis nondum subierit. Ad quod
cum dici permulta & grauius, & ornate possint, ego pau
cis agere malo, propterea, q; eiusmodi sit ista causa, ut ne
quaq; indigeat accurata defensione. Quippe, quando ean
dem possumus lōge fortius retorquere in eum, cuius gra
tia ista dicuntur. At nos aliena oppugnare non decreui
mus, uerz nostra defendere. Idq; tam licere cuiuis opina
mur, ut nemo ob id lesū se iure queri possit. Belli ergo
fortunam qui sæpius experti sunt, eos ad Remp. admini
strandam aptos esse adfirmabimus. Absit hoc illustrib.
principes. Qui em̄ tum aptiores censendi forent, q; uul
gus istud perditissimoz hoīm, quos Germania ad publi
cam calamitatem heu nimis diu aluit. Nā hoc & coloni
bus atq; lixis, ac etiam pstitutis illis mulieribus, quę castra
sequunt̄ ppe peculiare est, ita ut assidue a fortuna uersen
tur. Modo uictores, modo uicti circumambulent. Iā tri
umphātes, mox in triumphum ducti. Aliqñ direptis opti
bus, exustis ciuitatibus, occisis, aut despoliatis habitatori
bus opulentissimi, mox pfligatis prioribus fortunis infœ
licissimi, ac oīm maxime miserimi. Hęc iccirco dicere uo
lui, ut sciatis, huius causæ caput, longe nimis imbecillum
esse, ut etiam si aduersarius uerz diceret, ppterea ab impe
rio secludi is debeat, in quē illud sophisma torquet. Quis
enim unq; Alexandro magno in rebus gerendis fortuna
tior? Quis P. Scipione Africano & fortior, & melior?
Quis Octauiano felicior, aut potentior? At hi oēs pueri

prope ad imperium admissi sunt, ita, ut nullis antea bellis
propter aetatem interesse potuerint. Cum imperio enim exer-
citant imperatores, non secus quam nos cum nostris studiis.
Quam omnino credere non debetis militaris disciplinae
expertem esse eum regem, cum quo, quicumque sunt in orbe
Christiano egregij, ac famosi bellatores, familiarissime con-
uersant. Hijs artibus a puero imbutus est, ad eas perdiscen-
das non tam sponte accessit, quam uel quaedam naturae pertra-
ctus fuit. Haec uita sunt insignia, quae hereditaria quadam
successione, in hunc propagata fuerunt. Ita, ut audaciam,
& robur, ex ipsis maternis uberibus suxisse uideatur. So-
lent huiusmodi confugia quaerere oratores perplexi, dum
non habent uel quod aduersario obijciant, uel quod pro
se dicant. Quemadmodum si quis cum sanitate repre-
hendere non possit, laudaret febrem quartanam. Ita qui
paci inuident, belli gloriam extollunt. Quibus nos respon-
debimus, duo esse bellorum genera. Quoddam enim sola
imperatorum libidine, ac petulantia quadam ferocientium
animorum leuibus ex causis concitari, ac saepe cum maxi-
mo discrimine Reipublicae in fortunae arbitrio dubium, &
anceps uersari. Alterum uero pro patriae tuitione, pro libe-
ris, pro fortunis, necessario geri oportere. Idque tale esse, ut
siue bene, siue male cedat, ipso nihilominus duci gloriam
semper, ac laudem conferat. Ad haec perpauca compe-
riri, qui in bellis gerendis, non multo magis suis affe-
ctionibus ducantur, & obtemperent, quam publicae uti-
litati consulant, utpote qui pro nihilo pendant iustitiam
pietatem, ceterasque uirtutes. Verum, contemptis religioni-
bus, ac iure gentium spreto, aliena quidem per maximas
iniurias deuastando, contra socios ac uicinos crudelissi-
me grassando, se bellica uirtute, ac militari disciplina, cae-
teris mortalibus praepollere gloriantur. Sed nos omni
praekonio efferendos, omnique laude prosequendos arbi-
tramur, qui sic regnum instituerunt, ut malint suos fines
tueri, quam aliena diripere, pacem fouere, quam excitare

bella, optare potius opulentam patriam ut habeant suis terminis coarctatam, q̄ expilatam ac miseram, etiam si usq; ad Indos protendatur. Quid autem refert, si bella omnino facebant, dummodo patria prudenter, & ordinate gubernetur. Immo omnibus uotis exoptare principem debemus, cuius consilio, & auctoritate, bellica rabies, in pacis lenitatem, & mansuetudinem uertatur. Hoc sancta ecclesia quotidie pijs precibus efflagitat. Hoc euāgelia Christi, quæ fidei nostræ indissolubile fundamentum existunt, toties nobis inculcant. Memineritis sanctum regem David ad extruendum deo templum, indignum fuisse reputatum, eo q̄ uir sanguinum esset, Mosē proinde legis diuinæ promulgatorem, a promissionis patria deo iubente seclusum, regem uero nostrum Christum, quem Iehosue nobis designabat, in ciuitatem sanctam uenisse pacificum. Quapropt̄ de Christianorū cæde non debet gloriari Christianus princeps. Inanis est enim gloria, quæ in Reipub. perniciem uertitur. Omnes quippe unius ciuitatis municipes sumus, præsidem habentes Opt. Max. deum. In hac qui seditiosi deprehenduntur, expedit Reip. ut a regimine præcipites deturbentur, ne labefactetur status immaculata, & incorrupta matris ecclesiæ, Videte Ethnicum illum M. Catonem, quanta grauitate ciuilem discordiam exécratus fuerit, Fuisse enim traditur uir ille summæ integritatis, & egregium Ro. probitatis exemplar. Is post illam mēorabilem cladem Po. Ro. in pharsalia confectam, cū interfectorū ciuium cadauera circumlustrasset, manibus obtexisse oculos fertur, ne Reipub. calamitatem diutius contuerentur. Nemo certe tam est mentis, aut rationis expers, qui non longe præferat sanguinolentis bellorū tumultibus, florentissima tempora pacis, Cum in istis omnia & diuina, & humana, optime ac tranquillissime regantur, in illis autem, interrumpantur non modo hominum uoluptates, uerū etiam deorū immortalium cul

rus, religionesq; pessum eant, ac turpissime polluantur.
Et si diligenter introspicitis, reperietis hic multum relin-
qui solidæ & non fucatæ laudis, illic uero mendacijs oïa
fere obnoxia circumferri. Quis enim iactabundo, ac glo-
riæ iam spe inflato, de sua utcunq; sese uictoria extollen-
ti, credat? Quis non uel pro media parte confictum pu-
tet, egregium illud bellicum poema, ubi omnia ad laudē
uictoris cantantur? quodq; (si rem aliunde perconteris)
obscuræ subito fieri uideas, ac tale, ut iam huiusmodi sche-
matis pudere te uehementer possit. Constat ergo belli
imperitiam nemini merito imputandam, qui sua dexte-
ritate, atq; prudentia, sic disposuit regni statum, ut ei bel-
lum inferre non ausit quispiam, nisi fuerit ille extrema
dementia, aut ingēti temeritate correptus. Quod si quis
omnino quietis impatiens, ac belli plus iusto adpetens,
inuitum ac reluctantem temere armis lacefferit, in hunc
demū, ac turbatorē publicæ commoditatis, omnes ner-
uos, omnemq; potentiam expendat, ut tandem optimi
imperatoris officium, non segniter exercuisse comperia-
tur. Iam dicendum uidetur de his rebus, quæ ad imperij
amplitudinem summopere desyderari consueuerunt. In
quas summo fere loco constitui solet, mutuus adfectus,
atq; beneuolentia, non solum principis erga Rempub.
uerum etiam erga uicinas gentes, sociosq; & necessarios.
Qua in re si adhuc aliquid est quod a Carolo rege exi-
gendum, aut etiam extorquendum putetis, id ipsum spō-
te sua lubens ipse uobis præstabit. Nam cum tam sit
præclara, ac uere regia indole præditus, ut etiam hostibus
suis ultro parcere, nedum charissimis, ac amicissimis bene-
facere gloriosum esse iudicet, qua occasione induci illū,
aut certe permoueri posse existimatis, ut charissimam pa-
triam suam, non prosequatur maxima cū pietate, & sum-
ma gratitudine. Neq; uestrum esse quenq; credo, qui ne-
sciat qua religione, quibus officijs, qua necessitudine, po-
tentissimi prope omnes Europæ reges, cum illo pacta sit

C

mauerint, Societatē inierint, affinitatemq; contraxerint,
Angliæ uidelicet, Vngariæ, Poloniæ, Daciæ, ac Portu-
galliæ. Ferox insuper bellicosaque Heluetiorum gens,
ac populosa Sueuorum coniuratio, nec non Eburonum
præpotens ille, ac inter prudentissimos merito conu-
merandus princeps Erhardus, una cum tota Marcensi-
um familia. Omnes profecto Carolum regem sanctis-
sime colunt, nec est quisquam sociorum, aut necessario-
rum, qui non præstitæ fidei reum illum facere ausit. Ius-
iurandum nullis conditionibus ut uiolaret impelli unq;
potuit, fidem etiam hostibus constantissime semper ser-
uauit. Culpam autem quam in alijs damnare sæpius po-
tuerat, ipse nunquam admisit, honorem suum integrum,
& illæsum seruare malens, quam alienam perfidiam, uel
uinducando detegere, uel compensando adæquare. Quo-
uero clarius dilucidiusque ipsius Caroli regis erga sa-
crum hoc imperium, fidem perspicere, & diiudicare pos-
sitis, consyderate quæso, ac animo diligenter perpen-
dite, an aliquando aut palam, aut clanculo aduersus
imperij maiestatem machinatus sit, an pecunijs, fauo-
re, potentia, contumacēs fouerit, rebelles susceperit, dif-
fidentes rebus suis imperij hostes ingentibus spebus
erexerit. Quam demum ob causam contemnere illum
Venetorum amicitiam creditis, nisi quia perpetuos ho-
stes Ro. imperij, uestræq; nationi insensissimos esse co-
gnouit? Quo circa si penes me horum comitiorum sum-
ma staret, fidem meam ac honorem me hercle grauiter
acerrimeq; læsum putarem, si contra meam conscientia-
am, contra publicam omnium expectationem, alium
quenquam isti præferendum statuerem. Vos ipsi illu-
strissimi principes, iam dudum conspexistis, q; sancte, q;
sincere, quã pure ad imperium aspiret. Non ambitione
rapitur, neq; tumet arrogantia. Non popularis auræ tem-
pestatibus isctatur. Sed id tantum a uobis officiosissime
petit, quod sui parentes sanctissime possederunt, quodq;

si ipse non peteret, uos illi sponte fueritis oblati, cum
eis rebus habundare illum cerneretis, quæ uos a rege
Romanorum expetenda iudicatis. Prudentissime quidem
a maioribus nostris constitutum est, ut ambitus e Repu.
tolleretur, ne his qui boni in ciuitate uersantur, cum per
ditis nonnunquam, flagitiosisque, in competendo communis,
ac par esset conditio. At uiris fortibus hac lege nequaquam
honoris aditum præcludi uoluerunt, ita, ut coercendos il
los censuerint, qui sua uel dexteritate, uel prudentia, rei
pub. periculis, necessitatibusque consulere possent. Istis enim
qualibet in urbe præmia debent uirtutis. Ad quam inci
tare, ac etiam inflammare mortalium animos solet insitus
ille (nescio quis) gloriæ igniculus, quem uix etiam sapien
tissimi restinguere potuerunt. Vnde nec uestræ uolunta
ti Carolus rex reluctabitur, si uestro candidissimo iudi
cio huic imperium decernendum duxeritis. Plus nempe ue
stræ pietati, prudentiæ, liberalitati, quam suæ modestiæ dan
dum intelliget. Nam si sapientem mutare sententiam
quandoque expedit, minimeque indecorum habetur, etiam in
his, quæ sub controuersia, & disputatione relinquuntur,
quanto magis ubi de Reipub. dignitate, de salute omnium
agit, ibi pertinacem esse non licebit. Qui enim ad id quod
ei gratuito affert, morosum se præstat, non caret certe tur
pillimo ingratitude, aut simulationis crimine. Quare
enim ut candidatus petit, si sponte oblatum, non alacris am
plectitur. Hæc ideo dixi, ne quis Carolum regem ex illorum
numero esse credat, qui aliud in fronte, aliud in pectore
gerunt. Ille sese aperte imperatorum candidatum præbet, ea
que in re uestros calculos, ac uestrum exquisitum iudicium ex
pectat. Quid autem attinet exhortari uos, ut eum uobis impera
torem deligatis, qui a Christianorum ceruicibus, ab aris, ac tem
plis dei opt. max. sine uestro incommodo, truculentissimos
ac nepharios hostes depellere tam facile possit, quam lubes ue
lit. Sciunt omnes immanitatem, rabiem, ferocitatemque Tur
carum, Obtrita Asia, in Africam moliunt exercitum, breui

quod eis adhuc in Asia deesse uidebat, ferro, ac flamma
subegerunt. Syriam uidelicet omnem, Arabiam denique
totam, uniuersamque Aegyptum, Nolo exaggerare uerbis
Turcarum potentiam, quandoquidem hanc ipsam rem ac-
curate satis proximo Augustensi principum conuentu,
Legati Ro. pontificis effinxerunt, Quibus si fidem adhi-
bendam censetis, mea industria nihil addi, nihil excogi-
tari potest, quod his tam ornatis, ac magnificis buccina-
toribus respondeat. Sed per deum immortalem o illu-
stris. princ. nolite credere quenquam mortalium timeri hoc
tempore a Turcis, nisi Carolum regem. Nolite opina-
ri praeter hunc superesse quenquam, qui huius tam pe-
riculosi, & anceps belli pondus sustinere queat. Hunc
missis epistolis, de pace atque inducijs sollicitant. Hunc to-
tius Europae potentissimum esse palam fatentur. Huius
iam uires in Africa magna suorum clade experti sunt. Hu-
ius classem in mediterraneo mari obuiam semper habent.
Cum hoc sibi rem esse conficiendam uident. Siciliam,
Sardiniam, Corsicam, Calabriam, Apuliamque ex Epy-
ro, ac tota proinde Graecia procul despiciunt, suorumque furo-
ri obiectas esse uehementissime dolent. Peruis autem
Pannonijs, quantum itineris spatium interiacere putatis,
si ex Maesia aut Macedonia in Germaniam Thurga ex-
peditionem paret. Verum ibi quoque Croaciam, Austriam,
Charintiamque, uelut quendam Germaniae clypeum ob-
trudi sibi conspiciunt. Nemo igitur persuadeat uobis o prin-
ci. illust. quenquam mortalium esse, qui maiore desiderio ad
hoc bellum teneatur, aut qui idipsum pro sua gloria, &
fidei honore, celerius ad rectum finem perducere possit.
Si sunt qui de se magnifica pollicentur, & fidem suam
ingentibus promissis onerant, cum nihil adhuc admirati-
one dignum nauauerint, hi (ut fieri solet) tranquillo flu-
mine nauim ducentes, bonos ac peritos se naucleros pu-
tant. Quantoque absunt remotius ab hostium conspectu,
tanto audaciores apparere gestiunt. Qui uero manum

admouerit, illum obseruare uos oportet. Hic ille est Carolus rex, quem iam sæpius honoris causa nominandum putauimus. Ille inquam, qui ad ista fata, deorum immortalium nutu, reseruat. Huic, qui fortunam tacite obijciunt, ipsi suam fortunam nondum a tergo inspexerunt. Nunq̄ deerit fortuna, si sapientia utamur. Multoq̄ præstat, fortunæ non subiacuissè, q̄ sapientia caruissè. Sapientia uero ad principem spectat, a quo hæc fere desyderant, ut regno suo optime præsit, ut seniorum & prudentium consilio Rempub. administret, ut a regimine pueros, mulierculas, & effœminatos homines excludat, ut in corrigendo, seueritatem iustitiæ, cum humanitate coniungat, ut erga bene meritos munificus, & liberalis existat, ut regni opes non facile profundat, ut patriam immoderatis questibus non expilet, ut iura libertatemq̄ patriæ, nulla spe lucri, aut gratiæ cuiusquam flexus diuendat, imminuere permittat, ut sese omnibus exemplum continentiæ & integritatis exhibeat. Hæc sunt, quæ bonum imperatorem, strenuumq̄ ducem reddunt, non ea, quæ uulgo magna, & præclara putantur, corporis robur, audacia (quæ & temeritas dicitur) usus belli, impatientia quietis, tolerantia laborum, & si qua alia sunt, quæ hominibus admiranda uidentur. Cum ad alias uirtutes comparata, statim euanescant, atq̄ obscura fiant. Restat iam ut de priuilegio Germanicæ nationis in designando imperatore, pauca disseramus. Et licet ista pars apud uos multum ponderis, atque existimationis habere merito debeat, a nobis tamen multis uerbis pertractanda non uidetur. Quantum em̄ ad Carolum regem attinet, omnibus credo habunde satisfactum esse. Interim tamen quid ego de hac re sentiam, & quid uos sentire ac statuere uelim, breuiter explicabo. Requiritur eligendus a uobis imperator, qui ex Germanica natione sit oriundus, neq̄ hoc solum, uerum etiam qui ipsam linguam, moresq̄, ac illum magnanimum & generosum spiritum ex incunabilis hauserit.

Id ego non solum prudenter, & caute, a uestris maiori-
bus constitutum fuisse, uerum etiam a uobis diligenter
obseruandum esse pronuntio. Si enim uestri honoris, ac
publicæ libertatis memores esse uultis, nunquam admit-
tetis, ut Germanica natio per uos sese dispoliatam suis
priuilegijs lamentari merito possit. Ea profecto longo
tam usû apud nos consenuerunt, & in hunc usque diem
inuiolata perdurant. Nam. DCCCC. fere exacti sunt
anni, ex quo Ro. Imperium, maxima gloria nostra occu-
pamus. Ab illo uidelicet die, quo, inclinante Græcorum
fortutuna, ad Francos Germanos rerû summa translata
fuit. Non libet hoc loco ueterem illam controuersiam
mouere, quæ sæpius est ab eruditissimis retractata, qui
nam præsci illi extiterint Franci. Sed hoc unum dico, lon-
ge a ueritate alienos esse, qui hos ad Galliam trahere co-
nantur. Quippe cum ante Chlodonei regis tempora, in
Gallijs habitasse Francos nullis historijs comprobari pos-
se certum sit, at tum Germaniam illos inhabitasse con-
stat. Et licet Gallijs dominarentur, Germaniam tamen
aliquando deseruisse, qui affirmat impudentissimus est.
Id namq; & Francorum annales testantur, & innumera
in ipsorû legibus prodita memoriæ uocabula, quæ Ger-
manicam redolent originem. Huiusmodi permulta com-
periet, si quis mihi credere noluerit, in lege Salica, & Ri-
puariorû, deinde in constitutionibus Caroli magni, Lu-
douici Chlotarij, ac Caroli iunioris. Testatur præterea
frequens, & prope continua illorum apud Germanos
conuersatio, confessusque. Belgicam enim a Germania
non seiungimus, moti præter alias tum fortissimas, tum
efficacissimas rationes, auctoritate præclarissimorum, &
amplissimorum uirorum, P. Cornelij Taciti, Clau. Pto-
lomei, Strabonis, Eutropij ac aliorû, qui etiam Neruios,
Eburones, ac Atrabatas Germaniæ adscribunt. Quod
si nulla alia prorsus ratio suppeteret, satis (ut opinor)
fuerit, Germanorum in Gallos mutuum, & inextin-

guibile odium. Cuius inter priscos rerum gestarum
scriptores, non semel C. Cæsar, Tacitus, atque Suetoni-
us meminerunt. Vnde quum & lingua, & moribus,
tum etiam conuersatione a Germanis nihil dissimiles,
sed arctissime copulati fuerint, satis probatum puto, hos
non modo præiudicium uobis nullum facere, uerum
etiam magnum splendorem, atque ornamentum no-
stræ nationi adferre. Quare cessent Galli de istis sese
iactitare, tam claris & inuictis principibus, sola hæc glo-
ria Germanicæ nationi, ac uestris dignitatibus debetur.
Nolite ergo uestram libertatem, uestra priuilegia, ex-
tranei regis libidini exponere. Cauete quæso, ne alium
Imperatorem pronuntietis, quam e uestra natione, & Ger 3
mano sanguine propagatum. Quomodo enim uos liberos es-
se sinent, qui suis subditis insolentissime & superbissi-
me dominantur? Quod si uobis in animum uenerit (id
quod nos unice a deo optimo, maximo postulamus)
Carolus regem, ut sacro Romano imperio regem com-
mitijs Franckefurdensibus decernere uelitis, non dubi-
tamus quin id toti Christianæ Reipublicæ, bene foelici-
terque cessurum sit. Vestræ denique dignitatibus, cun-
ctis Germaniæ puincijs, ciuitatibus, oppidis, gratissimū
aliquando fructum sit allaturum. Quandoquidem re-
gem habituri sitis, quem natura ad id effinxisse uidetur,
ut mortalibus imperio dominetur, consilio præsit, man-
suetudine, ac æquitate adiumento sit. De quo uere præ-
dicari potest, id quod Cyrus Persarum rex dicere soli-
tus fertur, Imperium ei deberi, qui quibus imperet me-
lior sit. Nam præter eas uirtutes, quæ egregium impera-
torem efficiunt, omnibus fortunæ dotibus, omnibus na-
turæ ornamentis, præditus est. Paternam enim originem,
trium imperatorum sanguine decoratā, Maternam uero ex il-
lustrissimis & potentissimis Hispaniarum regibus derivatā,
suo ingenito fulgore, uelut quoddam luculentissimū sydus illu-
strat, A quibus hereditario iure superioris, atque inferioris

Germaniæ angulos regendos accepit, ita ut intra illos nõ
tam inclusa, q̄ munitissimo quodam uallo sepra Germa
nia uideri possit. Qui triplici etiam Hispaniæ, latissimæ,
& opulentissimæ prouinciæ, iustissime dominatur, atq;
augustissime præest. Qui mediterraneum mare, ex Hi
spaniis usq; ad Creten Asiæ insulam, suis classibus na
uigat. Qui Sardiniam, Corsicam, Siciliam, Neapolim,
Calabriam, Apuliam, Mauris Turciscq; oppositas, sum
ma uirtute tuetur. Qui maximam Africæ partem, iuxta
Atlantem montem, a columnis Herculis, & initio Ga
dium, usq; ad Tripolim, atq; Carthaginem tributariam
possidet. Qui tanta est foelicitate, ut huic plus uno die
terrarum fortuna contulerit, q̄ potentissimi aliquando
reges, & expertissimi duces, bello subiugare longo tem
pore, ac diuturno labore potuerint. Qui in ea est ætate
constitutus, quæ & uires, & animum cum tempore ipso
solet augere. Qui gratia tantum apud Germanos ualet,
quantum ante hunc nemo alius. Hunc itaq; si delegeri
tis regem Romanorum, uobis, totique Christianæ
Reipub. optime consultum esse sentietis. Im
perij fines ampliari, uestros perpetuos ho
stes profligari, postremo infideles,
ac barbaros ad fidei professio
nem uenire supplices cõspi
cietis. Quod ita uobis
inspirare dignet̄
Opt. Max.
deus.
A M E N .
Dixi.

¶ Edita Franckefurdia, Anno do
mini. M. D. XIX.
IX. Kalendas
Iulij.

INVICTISSI

ATQVE CHRISTIANISSIMO CA

rolo Ro. regi designato, Hispaniarum insuper,

ac utriusque Siciliae regi, Austriae Burgun-

dicaeque principi potentissimo, Hermā

nus de Nuenar Comes, nomine

studiosorum Germaniae, sa-

lutem atque foelicitate

tem perpetuam

optat.

OSTEA ^{rum} mor

apud Germanos increbuit augu-
stus, rex Carole, te, dei optimi ma-
ximique nutu beneficioque, Christia-
nae Republicae principem ac mo-
deratorem designatum esse, incre-
bile est, quanta fuerit omnium Ger-

manorum exultatio. Et potissimum illorum, qui sub patro-
cinio aui tui gloriosissimi Maximiliani Augusti bonis
studijs operam suam locauerunt. Hii quippe cum puen-
tissimo principe, ac studiosorum suorum defensore spoliatos se
iamdudum uiderent, non iniuria acerbissimo luctu, &
ingenti mœrore percussi torquebantur. Sed hunc subito
leniuit foelicissima fatorum series, neque leniuit tantum, ue-
rumetiam cumulatissimo gaudio commutauit. Fuere
tunc inter hos aliqui ornatissimi uiri, qui me tacite adhorta-
bantur, ut ad te stilum conuerterem, & hoc, quantulum-
cunque est, literarum negotium, nomine studiosorum Germa-

D

nia mihi desumerem. Quibus (ut uerim fatear) parui
haud inuitus, cum quod officij mei id esse ratus sim, tum
etiam q̄ occulte me stimulare, immo impelleret, nup̄
infecta, non mihi tantum, sed etiam doctissimis & ho-
nestissimis uiris, contumelia, quorum nonnulli fuerunt,
qui mihi magna necessitudine deuincti tenebantur, ita
ut non paruam contumeliae partem in me redundare
cernerem. Quapropter cum hanc omnes in te Carole
Caesar spem, fiduciamq̄ coniecerimus, ut studiorum no-
strorum futurę te haud dubio & patronum, & uindicem
putemus, rogant te studiosi omnes, atq̄ eruditissimi to-
tius Germaniae literarum professores obtestantur, ut re-
nascentium iampridem bonarum artium curam habere ue-
lis. Ipsa quoq̄ Germania florentissimis, atq̄ pulcherri-
mis ingenijs undiq̄ exultam sese conspiciens, summo
desyderio, summoq̄ affectu optat, ut tuo augusto au-
spicio foedissimam sophistarum barbariem e suis finibus
exterminare uelis, quae iam annos plus quam octingen-
tos, magno cum dedecore, atq̄ iactura omnium artium
perdurat. Has nobis reliquias abominabiles barbarorum
tumultus inuexerunt Gotti, Longobardi, V uandali, Sla-
ui, Huni, Nordmanni. Hos itidem defacare, & excutere
tuo candore perfacile poteris. Quam re non opus est ut
multum laboris insumas. Iacta sunt fundamenta, nihil
restat, nisi ut uel tuo, uel optimatum tuorum patrocinio
structura fulciatur. Dignum profecto principe, dignum
illustribus uiris patrocinium. Magnus enim rex fuisse
Dionysius ille Tyrannus perhibetur, sed non parum or-
namēti contulit huic Platonis, & Aristippi familiaritas.
Quantum uero laudis Cyro regi ficta Xenophontis hy-
storia comparauit? Quid esset iam Meccenas, nisi Vergi-
liū sortitus esset praecōnē? Quid de Alexandro rege di-
cam? nescio certe an huic plus profuerit dignitas Aristo-
telis, quam subiugata Asia, & caesus Darius potentissi-
mus aliq̄ Persarum dñs. Nam inter alias eius laudes quasi

ampliffimam hanc refert Plutarchus in eò libello, quem
 πρὸς τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου τύχης καὶ ἀρετῆς ἰνſcρίψιτ, cui
 ſus uerba ſubiſciam ἢ Ἐ, ἀρμονιακὸν ἀνάξαρχον ἐνὶ μὲν
 τατορ πρὸς φίλων ἐνόμιζε. πύρρον δὲ τὸν ἠλείω πρῶτον
 ἐντυχόντα μυρίους χρυσὸν ἔδωκε, κενονεράτη δὲ τὸν πλάα
 των ὅσων πεντήκοντα τάλαντα δωρεὰν ἔπεμψε. ὄνκ
 σίκριτον δὲ ἢ Διογένης ἢ κωὸς μαθητὴς ὅτι ἀρχοντα ἢ κυβερνή
 των κατέκτενε. Sed non ſunt nobis longe repetenda exē
 pla, añ oculos obuerſatur glorioſiſſis. auus tuus Maximi
 lianus, q̄ nemo unq̄ fuit in proſequendis doctis hoibus
 liberalior, munificentiorq̄. Et fieri nequaquam poteſt,
 ut huic tu uirtutibus, & egregijs factis cedere uelis. Im
 perium Romanum obtines, idipſum humanitatis arti
 bus tutelare quoddam numen ſemper fuit. Te igitur
 alterum Antoninum nobis exhibe, quem inter optimos
 principes merito conſecrauit uetuſtas, & eidem gloriae
 palmam tradidit, ita, ut ſingulari hoc ἐπιθέτω appella
 retur φιλόσοφος. Redde itaq̄ ſua praemia bene me
 rentibus, foue ſtudioſa ingenia, & breui uidebis in Ger
 mania renaſci Athenas. Coerce quaeso imperioſum, &
 uiolentum genus quorundam ſophiſtarum, qui ad per
 niciem literarum nati ſunt, Theologiſtas dico numero
 non admodum multos. Et ut rem totam intelligas, fra
 terculos quosdam magnis titulis inſanientes, iube ſuorum
 coenobiorum curam gerere, iube domi fratribus ſuis re
 gendis operam impendere, ſacris faciendis inuigilare, po
 pulum Chriſtianum diuino uerbo & euangelica doctri
 na reficere, non decoquere rem familiarem, non excitare
 turbas in eccleſia, non ſpargere rumores, non ſeminare
 linguae ſuae uenena in uulguſ, non labefactare famam
 bonorum uiroꝝ, non uendicare ſibi in alios imperi
 um, qui omnium debent & uita & exemplo eſſe humili
 ſſimi. De quibus, & ſi apud te iure conqueri poſſem, ut

D ij

pote quos senserim famæ meæ gratissimos hostes, tamē
malo hoc tempore communem causam agere, quam me-
ip̄m uindicare. Vnica, crede mihi, pestis est in Germania
IACOBVS HOSTRATVS, quam si restinxeris
Ἰσαὶ πάντα καλῶς, homo præter ingentem suam auda-
ciam insignit̄ impudens, atq; temerarius. Nolo equidem
mihî tantum ut fidem adhibeas. Omnes interroga (si
libet) per Germaniam doctos uiros. Omnes læsit, omni-
bus æque infestus est. Quid multa? studiosorum pub-
licus ex professo est hostis, καὶ ὅτι ἔστι ἐλαττωτικὸς.
Quare te iterum atq; iterum rogant, hunc ut tua aucto-
ritate compescas, & ut uel tacere omnino, uel melius lo-
qui præcipias, censorem sui, non alior; agat, domui suæ
consulat, & iuxta Apostolicam doctrinam, non sit uer-
bosus, nō detractor, sit sobrius. Quod si ita, ut speramus,
effeceris, polliceor tibi, q; omnes, qui in studijs literarum
aliquid consecuti sunt, id ipsum gratissimo, & iucundissi-
mo animo acceptum tibi referent. Omni denique stu-
dio, diligentia, industriaq; suas opes in te certatim effun-
dent, sua studia tibi addicent, seip̄os tibi perpetuo
deuouebunt. Teq; cum totius orbis cōmodo,
Nestoriam senectam superare optant, ut
hostibus tuis foelicissime domine-
ris, ut fidei Christianæ utilissime
præsis. Vale, & hanc le-
gationem nostram
p̄ tua clemen-
tia boni
consu-
las.

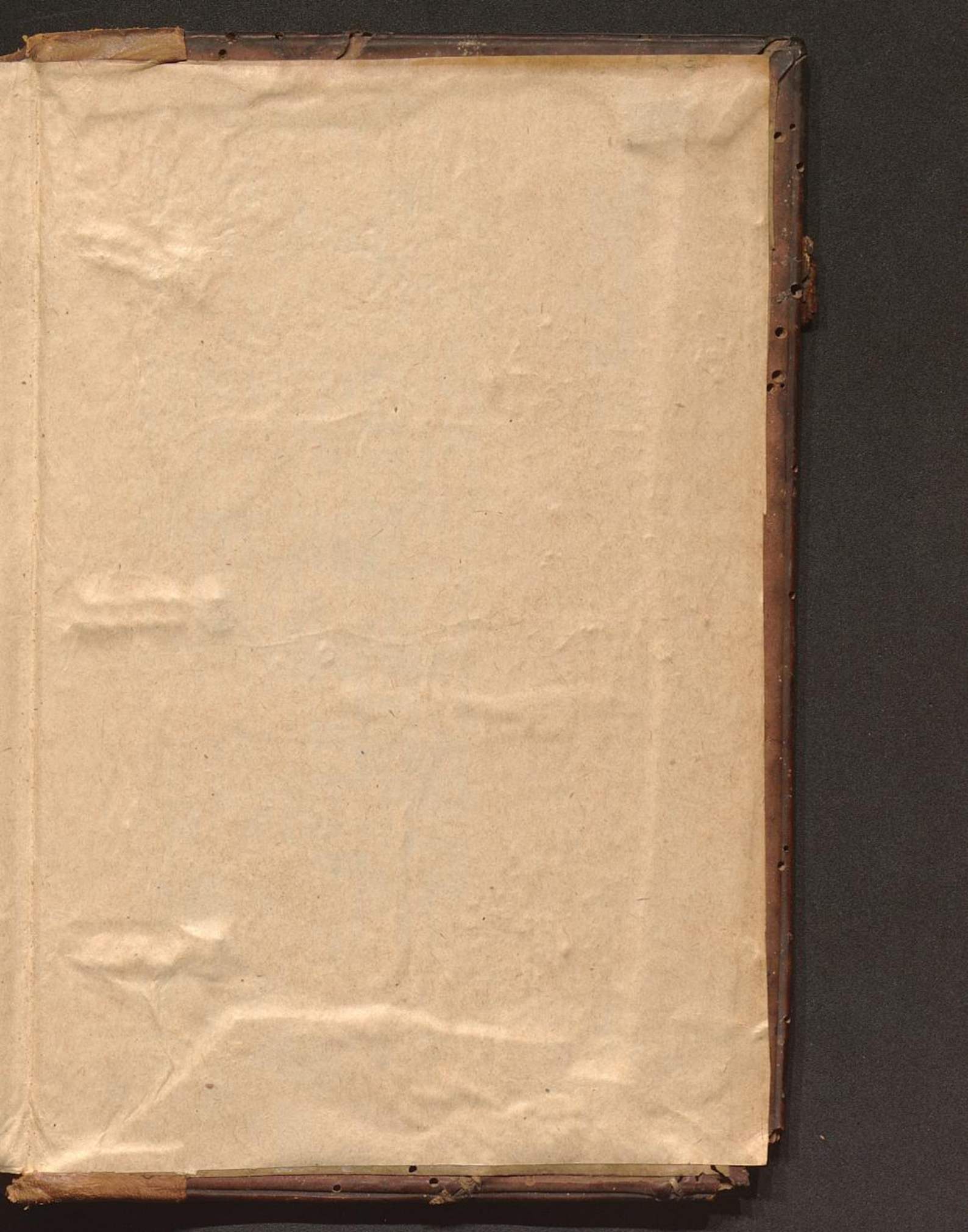
[The page contains dense, handwritten text in a medieval script, likely Gothic or similar. The text is arranged in approximately 30 horizontal lines, filling most of the page. The ink is dark, and the parchment shows signs of age, including some staining and wear at the edges. The script is highly cursive and difficult to decipher without specialized knowledge of the language and script.]

Handwritten text in a medieval script, likely Gothic or similar, covering the entire page. The text is dense and appears to be a continuous block of writing, possibly a letter or a page from a manuscript. The ink is dark, and the parchment shows signs of age and wear.

Handwritten text in a medieval script, likely Latin, covering the entire page. The text is dense and appears to be a single continuous block of writing, possibly a letter or a short treatise. The script is a cursive Gothic hand, characteristic of the late 14th or early 15th century. The ink is dark, and the parchment shows signs of age and wear, with some staining and discoloration. The text is arranged in approximately 25 lines, filling most of the page's width and height.

Handwritten text in a medieval script, likely Gothic or similar, covering the majority of the page. The text is dense and appears to be a continuous block of writing, possibly a letter or a page from a book. The script is highly stylized and difficult to decipher without specialized knowledge. The page shows signs of age, including discoloration and some wear.

Fragment of text from the adjacent page, written in a medieval Gothic script. The text is partially obscured by the binding and the main page's edge.

Th
5974